

عهد ناصری در گذر تاریخ

با تأملی در زندگانی سیاسی

صدر اعظمها و اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و

فرهنگی آن دوره

مؤلف:

دکتر حمید رضا صفا کیل کاشانی

www.ketab.ir

سرشناسه	: صفاکیش کاشانی، حمیدرضا
عنوان و نام بدوآور	: عهد ناصری در گذر تاریخ: با تاملی در صدر اعظمها و اوضاع نیلایی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آن دوره/ مولف حمیدرضا صفاکیش کاشانی؛ مقدمه رضا شعبانی.
مستخلصات نشر	: تهران: نشر مهاجر، ۱۳۹۶.
مستخلصات ظاهری	: ۷۸ص: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۲۵-۱۹۰-۲
قیمت	: ۴۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: ایران- تاریخ - قاجاریان. ۱۱۹۳-۱۳۴۴ ق.
موضوع	: Iran—History-- Qajars, 1779 - 1925:
موضوع	: ناصرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۴۷-۱۳۱۳ ق.
موضوع	: ایران- اوضاع اجتماعی، قرن ۱۳ ق.
موضوع	: Iran-Social conditions—19 th century:
موضوع	: ایران- زندگی فرهنگی - قرن ۱۳ ق.
موضوع	: Iran-Intelktual life—19 th century:
موضوع	: ایران- اوضاع اقتصادی - قرن ۱۳ ق.
موضوع	: Iran-Economic conditions--19 th ccentury:
سناسه افزوده	: شعبانی، رضا، ۱۳۱۷، مقدمه نویس
رده بندی کنگره	: ۹۶۴ ع ۷ ص ۱۳۷ / DSR
رده بندی دیوبی	: ۵۸۱ / ۷۲۵
شماره کتابسناسی ملی	: ۹۶۶۷۰۸۶۶۶۷

www.ketabo.ir

مدیران مرکز کتب و کتابخانه

نویسندگان: دکتر حمیدرضا صفاکیش کاشانی

نوبت چاپ: دوم ۱۴۰۲

تیراژ: ۱۰۰ جلد

چاپ و صحافی: مارال

شابک: ۹۷۸۹۶۴۲۲۵۱۹۰۲

حق چاپ محفوظ است

نشرانی: انقلاب، فخر رازی، بن بست نیک پور، پ ۷

تلفن: ۶۶۴۱۰۰۳۶ و ۶۶۹۵۲۲۰۰

سایت انتشارات مهاجر: mohajerpublish.ir

فهرست مطالب

۱	تقریظ
۶	پیشکش
۷	مقدمه
۱۵	نقد و بررسی منابع

فصل اول

۳۲	۱-۱ سابقه ایل قاجار
۳۸	۲-۱ عباس میرزا ولیعهد نواندیش
۴۷	۳-۱ خاندان قائم مقام و نقش آنان در ایام بحرانی
۵۴	۴-۱ مناسبات محمد شاه و حاج میرزا آقاسی
۷۰	۵-۱ جایگاه شاهان قاجار
۷۱	شاه در عهد قاجار

فصل دوم

۸۹	۲-۱ ناصرالدین شاه
۱۰۱	۲-۲ مروری بر تاریخ اجتماعی دوره ناصری
۱۰۵	اوضاع اقتصادی و تأثیر آن بر شرایط اجتماعی دوره قاجار
۱۱۰	بخش روستایی (طبقه کشاورزان)
۱۱۶	بخش شهری (تجار و بازرگانان)
۱۲۷	ملاحظات بازرگانی
۱۳۰	نقش دلالان در بازار ایران
۱۳۴	نقش پول در اقتصاد
۱۳۸	روحانیون و علمای دینی
۱۵۲	زنان در دوره ناصری
۱۶۵	اقلیت‌های مذهبی
۱۶۹	برده‌داری
۱۷۱	آموزش و پرورش
۱۷۵	علم پزشکی

۱۷۷	 حکمت
۱۷۹	 معتقدات عمومی (عزاداری‌ها)
۱۸۳	 عزاداری در دوره قاجار
۱۸۸	 تعزیه یا نمایش مذهبی
۱۹۳	 اوضاع و احوال هنر در دوره ناصری
۱۹۳	 شعر و ادبیات
۱۹۶	 شاعران مشهور
۲۰۱	 موسیقی
۲۰۷	 موسیقی در عهد ناصری
۲۱۹	 تأثیر موسیقی غربی در موسیقی ایران
۲۲۰	 معماری
۲۲۱	 معماری دوره قاجار، ویژگی‌ها
۲۲۳	 ویژگی‌های بارز معماری قاجار
۲۲۸	 تغییرات معماری تهران با ورود مدرنیسم
۲۳۶	 اماکن و بناهای مذهبی عهد ناصری
۲۳۶	 بنای مسجد
۲۳۷	 مسجد سپهسالار (مدرسه عالی مطهری)
۲۴۸	 مسجد میرزا یونس خان (شیخ فضل الله نوری)
۲۵۰	 مسجد حاج ابو الفتح و حوزه علمیه فتحیه
۲۵۴	 مسجد شیخ عبد الحسین
۲۵۷	 مسجد فیلسوف الدوله
۲۶۰	 مسجد حاج رجبعلی
۲۶۱	 مسجد میرزا موسی
۲۶۳	 بقعه سرقبر آقا
۲۶۷	 نقاشی
۲۶۹	 نقاشی عهد ناصری
۲۸۴	 عکاسی
۲۸۴	 مفهوم هنر عکاسی
۲۸۵	 عکاسی در عهد ناصری

۲۸۹.....	ناصرالدین شاه عکاس
۲۹۱.....	عکاسان خارجی در دربار ناصرالدین شاه
۲۹۵.....	روزنامه در عهد ناصری
۳۰۳.....	روزنامه نگاری در دوره ناصری
۳۰۶.....	تاریخ مطابع در ایران
۳۰۷.....	امیر کبیر بانی روزنامه به سبک کنونی
۳۰۷.....	بنای دارالفنون مقارن پیدایش نخستین روزنامه فارسی
۳۰۷.....	شهرهایی که نخستین بار در آنها روزنامه انتشار یافت
۳۰۸.....	اوصافی از چند روزنامه عهد ناصری
۳۰۸.....	وقایع اتفاقیه
۳۰۹.....	روزنامه دولت علیه ایران
۳۱۱.....	روزنامه ملتی در مقابل روزنامه دولتی
۳۱۲.....	آزد-آرار (AZD-ARAR)
۳۱۳.....	شبنامه نویسی
۳۱۴.....	تاریخچه شبنامه نویسی
۳۱۴.....	انواع شبنامه ها
۳۱۶.....	شکل ظاهری، روشهای تکثیر و نحوه توزیع آن ها
۳۱۸.....	نقش استبداد و سانسور در ایجاد جریان شبنامه نویسی
۳۲۰.....	جریان شبنامه نویسی در دوره ناصرالدین شاه
۳۲۱.....	نقش شبنامه ها در جنبش تنباکو

فصل سوم

۱-۳ نگاهی اجمالی بر تاریخ حیات وزراء و جایگاه نهاد وزارت در تاریخ

۳۲۷.....	ایران جدید
----------	------------

فصل چهارم

۳۶۲.....	۱-۲ عصر ناصری و آغاز به کار میرزا محمد تقی خان فراهانی (امیر کبیر)
۳۶۷.....	۲-۲ سفرهای سیاسی میرزا تقی خان
۳۷۵.....	۳-۲ صدارت امیر کبیر و پایان آشوبهای داخلی (۱۲۶۴-۱۲۶۸ هـ)
۳۸۶.....	۴-۲ اصلاحات مالی و نظامی صدراعظم
۳۹۷.....	۵-۲ سیاست مذهبی و دیگر خدمات امیر کبیر

مقدمه

عهد ناصری از ۱۴ شوال ۱۲۶۴ تا ۱۷ ذی القعدة ۱۳۱۳ هجری قمری به طول انجامیده و به قاعده نیم قرن یعنی چهل و نه سال و یک ماه و سه روز ادامه پیدا کرده است.

هنگام فوت^۱ محمد شاه ولیعهد و جانشین او ناصرالدین میرزا زیر چتر حمایت و تربیت میرزاتقی خان وزیر نظام و تبریز بسر می برد. چون خبر فوت شاه به تبریز رسید درحالی که خراسان به علت قیام سال^۲ دچار هرج و مرج و آشفتگی بود میرزاتقی خان سپاه آذربایجان را گرد آورد و وسایل جلوس احمدالدین میرزا را بر تخت سلطنت در آذربایجان فراهم ساخت. سپس به همراهی سفرای روس و انگلیس به تبریز رفت و با شاه جوان عازم تهران شد و برای آنکه در غیاب او آذربایجان دچار اغتشاش و ناامنی نگردد، حکامی را که به وفاداری آنان اطمینان نداشت از کار برکنار کرد و حکام مورد اعتماد بر بلاد آذربایجان گماشت.

شاه به سبب حسن کفایت و لیاقتی که از میرزاتقی خان وزیر نظام دیده بود او را با لقب اتابک اعظم به صدارت برگزید و میرزاتقی خان اندکی بعد به لقب امیرکبیر ملقب گردید.

۱- محمد شاه شب سه شنبه ششم شوال سال ۱۳۶۳ هجری قمری وفات یافت.